

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 511/2012-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. februára 2013 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Petra Brňáka a Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti K. K., Ž., zastúpenej JUDr. A. K., Č., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 456/2007 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo K. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 456/2007 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 456/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. K. K. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Žilina je p o v i n n ý uhradiť K. K. trovy právneho zastúpenia v sume 323,52 € (slovom trisťdvadsaťtri eur a päťdesiatdva centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. A. K., Č., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. septembra 2012 doručená s'ťažnosť K. K., Ž. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. A. K., Č., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 456/2007.

S'ťažovateľka v s'ťažnosti uviedla: „S'ťažovateľ podal na Okresný súd Žilina návrh na zrušenie a vyporiadanie BSM, ktorá vec je vedená pod č. konania: 8C/456/2007.

Predmetom konania je zrušenie a vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva s'ťažovateľa/navrhovateľa, K. K., rod. D. a odporcu, L. K. Predmetom konania je najmä vysporiadanie a prevzatie splácania spotrebného úveru za osobné motorové vozidlo zn. Honda Acord, Eč.:... vo výške 257 572,- Sk.

Do dnešného dňa konanie pred Okresným súdom v Žiline, sp. zn. 8C/456/2007 nie je vôbec skončené...

Sťažovateľ namieta postup Okresného súdu v Žiline, a to najmä vzniknuté prietahy v konaní, pretože prvé pojednávanie, ktoré bolo vo veci vytyčené a ktorého sa osobne zúčastnil právny zástupca sťažovateľa JUDr. A. K., bolo dňa 14. 04. 2010. Pojednávanie bolo odročené za účelom zisťovania u S. výšky spotrebného úveru a s tým súvisiace okolnosti na vyporiadanie BSM.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu dňa 18. 08. 2011 podal sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi Okresného súdu Žilina, ktorý listom zo dňa 20. 09. 2011 oznámil, že zákonný sudca vytyčil termín pojednávania dňa 08. 11. 2011. Žiaden termín pojednávania právnemu zástupcovi navrhovateľky nebol zo strany OS Žilina doručený. Právny zástupca sťažovateľky sa priebežne informoval v informačnej kancelárii OS Žilina, aký je stav veci, pričom mu bolo oznámené, príslušnou pracovníčkou kancelárie, že spis sa nachádza u zákonného sudcu JUDr. Ch. od 09. 11. 2011...

Právny zástupca sťažovateľa dňa 04. 06. 2012 opätovne žiadal vytyčenie termínu pojednávania, čo ku dnešnému dňu sa nestalo...

Vzhľadom na vyššie uvedené má sťažovateľ za to, že nekonaním súdu v predmetnej veci počas doby od podania návrhu v roku 2007 do súčasnej doby a keďže do dnešného dňa nie je predpoklad právoplatného skončenia veci v najbližšom období, boli porušené jeho základné práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina, sp. zn.: 8C/456/2007.

Okrem iného sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia v sume = 10 000,- €, ktoré odôvodňuje pocitom neistoty, márnosti, rozhorčenia, bezmocnosti a nespravodlivosti, pričom tieto negatívne pocity vyvolané postupom súdu spôsobujú sťažovateľovi stres, ohrozujú jeho zdravie a to z dôvodu, že napriek sťažovateľom produkovanými dôkazmi v konaní pred prvostupňovým súdom 8C/456/2007 nepochopiteľne, bez akéhokoľvek dôvodu spočívajúceho vo výskyte prekážky postupu konania nerozhodol v samotnej veci...“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa K. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote

podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn.: 8C/456/2007 porušené.

Okresnému súdu Žilina sa prikazuje, aby v konaní pod sp. zn.: 8C/456/2007 konal bez zbytočných prieťahov.

Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 10 000,- €, ktoré je Okresný súd Žilina povinný zaplatiť do 2 (dvoch) mesiacov od doručenia nálezu Ústavného súdu SR.“

Sťažovateľka zároveň žiadala o priznanie náhrady trov konania na účet jej právneho zástupcu za zastupovanie pred ústavným súdom v konaní o jej sťažnosti, a to v sume 323,60 €.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 511/2012-8 zo 17. októbra 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. 1 SprS 639/2012 zo 4. decembra 2012, v ktorom poukázal na stav súdnej agendy a zaťaženosť súdu, ako aj súčasný stav posudzovaného konania.

Okresný súd vo vyjadrení zo 4. decembra 2012 a právny zástupca sťažovateľky 29. januára 2013 ústavnému súdu oznámili, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, preto ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania

postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, predmetom posudzovaného konania vedeného okresným súdom je konanie o návrhu sťažovateľky doručenom okresnému súdu 22. novembra 2007, ktorým sa domáha vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov po rozvoде. Žaloby tohto typu tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto nie je možné hodnotiť posudzované konania ako náročné po skutkovej či právnej stránke.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v posudzovanom konaní vedenom okresným

súdom nezistil žiadne okolnosti, ktorými by sťažovateľka mohla prispieť ku vzniku priesťahov v posudzovanom konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priesťahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd sa oboznámil s doterajším priebehom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C 456/2007 zo spisu okresného súdu a zistil, že konanie vo veci sa začalo 22. novembra 2007 na základe žaloby podanej sťažovateľkou ako navrhovateľkou smerujúcou proti bývalému manželovi ako odporcovi.

Okresný súd uznesením z 28. novembra 2007 vyzval sťažovateľku na odstránenie väd jej návrhu a uznesením (vydaným vyšším súdnym úradníkom) zo 7. januára 2008 odmietol podanie sťažovateľky označené ako návrh na začatie konania; uvedené uznesenie na odvolanie sťažovateľky doručené 29. januára 2008 okresný súd uznesením z 9. júla 2009 zrušil. Dňa 24. júla 2009 okresný súd vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za návrh, ktorý bol uhradený 5. augusta 2009. Okresný súd 27. augusta 2009 vyzval odporcu na vyjadrenie k návrhu a vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené 25. septembra 2009. Dňa 14. apríla 2010 sa vo veci konalo prvé pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito. V nadväznosti na závery prvého pojednávania účastníci predložili dôkazy a navrhli vykonanie dôkazov podaniami doručenými okresnému súdu 19. apríla 2010 a 29. apríla 2010. Ďalším a zároveň posledným úkonom okresného súdu bolo nariadenie pojednávania na 16. január 2013.

Z uvedeného vyplýva, že posudzované konanie okresného súdu, ktoré trvá viac ako päť rokov a nie je právoplatne skončené, sa ako celok vyznačuje neefektívnou činnosťou okresného súdu. Pritom je zrejماً úplná nečinnosť okresného súdu v období dlhšom ako dva a pol roka (apríl 2010 až december 2012). Ústavný súd preto uzatvára, že vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania, neefektívne úkony a dlhodobú nečinnosť okresného súdu je namieste konštatovať, že v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva

sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd rozhodol v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde a prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom,

ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd považoval priznanie sumy 2 000 € s'ťažovateľke za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých p'riťahoch v posudzovanom konaní.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. S'ťažovateľka bola vo veci úspešná, a preto bolo potrebné rozhodnúť o úhrade trov konania okresným súdom.

Ústavný súd priznal s'ťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2012 (prevzatie a príprava zastupovania, s'ťažnosť). Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2012 je 1/6 z výpočtového základu, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 127,17 € a 7,63 € režijný paušál, teda za dva úkony 269,60 € spolu s 20 % daňou z pridanej

hodnoty v sume 53,92 €, spolu 323,52 €. Z týchto dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2013